

Småstykker

TRE BREVE

Vesteregnens unge karle lod sig i tidligere tid let drage af søen og brød ud fra bondesamfundets snævert afstukne bane. Hermed lå vejen åben til en mere begivenhedsrig, men også farligere fremtid. Kom så dagen, da man skulle gøre soldatertjeneste, var en sådan ung mand næsten sikker på at blive udtaget til søtjeneste i flåden. Der var for ca. 250 år siden langt mellem hovedstaden og den vestjyske hjemstavn, så det kunne være vanskeligt nok at opretholde forbindelsen, da brevbesørgelsen var usikker.

Følgende brev til *Peder Iversen* i Vong, Nykirke sogn, omhandler sønnen *Søren Pedersen*.

»Hilsen med Gud, vor herre, hjertekære fader Peder Iversen, salutem. Dernæst lader jeg min hjertekære fader venligen vide, at jeg er ved god helbred og sundhed. Gud unde mig de samme gode tidender fra Eder altid at høre og spørge, da ved Gud, at det skal være mig af hjertet kært. Ellers må hjertekære fader vide, at jeg har skrevet et brev fra Amsterdam, og jeg ligger nu i Hamborg og skal gå til København, og jeg har undfanget (d.v.s. modtaget) en månedsseddel og nu månedspenge i Hamborg, og når jeg kommer til København, skal jeg skrive Eder til over land, hvor min månedsseddel står og min klædning. Vær så god at skrive: Kongensgade i Malme herberg hos Rasmus Jensen i København med første, og vær så god at skikke dette brev til Peder Christensen i Janderup, og når I skriver, så send samme over land til København. Intet videre på denne tid. Men vil have Eder med broder og søster under Guds trygge be-

skærmelse troligen befalet og forbliver Eders hulde søn indtil døden.

Hamborg, den 9. juni 1710.

Søren Pedersen

Dette brev at bestille til Peder Iversen i Vong a Vong.

•

»Guds nåde og venskab være og blive hos og over os fra nu af og indtil evig tid. Amen! Hernæst lader jeg Eder min hjertekære fader, mine elskelige hjertekære søskende (vide), at jeg Eders kjære søn Søren Pedersen lever og lider vel. Gud i himmelen unde mig samme glædelige tidende fra Eder, min hjertekære fader samt mine hjertekære søskende og alle gode venner. Da ved Gud, at det skal være mig en hjertens trøst at høre og spørge. Ellers lader jeg Eder vide min hjertekære fader og søskende, at jeg har ladet min månedsseddel stå hos min sovman (?) Christian Andersen, brændevinsbrænder, og så lader jeg Eder vide, at jeg har ladet lægge hos samme mand en sort camisol og brune bukser og en brun kjortel, et par brune hoser og et par sølvknapper til 6 kvint, et par sølvspænder til 4 kvint og et par skjorteknapper 1 kvint. Ellers lader jeg Eder vide, at jeg har skrevet tre breve til Eder, men ikke fået noget ringeste svar og beder Eder min hjertekære fader at ville skrive til mig straks et brev igen, thi jeg har ikke nogen glæde udi mit hjerte mere end fra min hjertekære fader samt mine kære søskende, og om I ville skrive mig til min sovman udi København, og jeg farer på et skib, som hedder Friderich 4tus. Ellers om Gud vil, at jeg måtte komme ind til vinteren, da vil jeg gerne se, at jeg kunne besøge Eder endnu en gang, thi jeg har stor forlængsel efter Eder min hjertekære fader og søskende. Ellers lader jeg Eder vide, at Iver Christensen af Janderup lever

og lider vel og farer med mig på samme skib. Nu vil jeg denne ringe skrivelse slutte og ende, og Eder min hjertekære fader og søskende under Herrens protekt forbinde og forbliver Eders kære søn indtil døden.

Søren Pedersen, Ao. 1710, den 1. august.

Dette brev at levere til Las Ibsen, postmesteren udi Varde, videre at levere til min fader Peder Iversen udi Nykirke sogn, udi Vong«.

*

»Højtærede gode ven Peder Iversen, Vong, salutem. Eftersom jeg ikke kan aflade at lade Eder vide, hvorledes det er, så må I vide, at Eders søn Søren Pedersen er død og er druknet med en sluppe om mortensdagstide, eftersom mig er sagt, og må I vide, at jeg ville gerne, at I ville være af den godhed og skrive mig til, hvorledes jeg skal (ordne sagerne), om I mig en fuldmagt vil overstyre, eller I selv vil herover komme at undfange det, han har til gode. Jeg skulle vel lade Eder vide, på hvad tid I kunne overkomme pengene at undfange, men jeg ved det ikke, fordi der intet omkald er endnu. Dersom så er, at I skikker en fuldmagt over, så må I lade herredsfogden og herredsskriverens hånd og præstens og fire mands hænder underskrive den, for at den kan være god, når den kommer hid. Dernæst kan jeg lade Eder vide, at Eders søns søskendebarn Ingvar Klemmensen er udgået med et orlogsskib, som hedder *Delmenhorst*. Videre må I vide, at jeg har af Eders søns tøj en klædning som ligger i min kiste. Dersom så er, at I skriver, da skrive med min broder Peder Christensen udi Janderup og skriv med det første, fordi jeg tror nok at gå på skibet om en månedstid.. Jeg skulle vel have skrevet Eder noget nyt, men her er intet at skrive, som er noget værd. Derfor vil jeg Eder bede, at I ville være af den

godhed at hilse alle pårørende gode venner fra mig, og jeg vil have Eder i Guds vold befalet.

København, den 16. april 1712.

Iver Christensen

Til min gode ven Peder Iversen udi Vong, at aflægge i Aalbæk mølle.«

1. september 1712 var Peder Iversen i Vong ved Gørding-Malt herreders ting for at føre bevis for, at hans søn var død i Kgl. Majst.s søtjeneste. Det oplystes, at Peder Iversen desuden havde sønnerne Mads og Iver, begge boende i Vong. Hans hustru, Ingeborg Michelsdatter, var død for ungefær to år siden.

Vald. Andersen.

Kilde: Gørding-Malt herr.s tingbog.

ET STRANDFORHØR I BLÅVAND 1806.

En tåget vintermorgen i 1806 strandede et skib på Horns rev. Folkene reddede sig i land, og så skulle den ordinære stedlige øvrighed ifølge Danske Lovs bestemmelser lade sagen behandle ved en søret snarest muligt og inden trede solemærker. Det blev den. Et »strandforhør« kaldtes det, og det svarer nærmest til, hvad vi vil kalde et søforhør eller en søforklaring.

Herredsfoged Laurids Fogtman, Varde, der ledede forhøret, udstedte en rapport derom. Den gengives nedenstående:

»1806, den 13. Febr. blev i Blaavand hos Jens Bakken af Herredsfogden og 2 Testes, Laust Skaarup af Grydvad Mølle og Christen Jensen af Varde i Overværelse af Told- og Consumtionsinspekturen Hr. Premierlieutenant Lybecker fra Hjerting holdt Forhør, i Anledning af, at et Brigskib var tilsat uden for Landet paa Rebshorn, og Folkene kommen i Land. Capitain Frede-